

Viides Mooseksen kirja Uudessa testamentissa

”On kirjoitettu: ’Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta.’” (Matt. 4:4.)

Avaintekstit:

Matt. 4:1–11;
5. Moos. 8:3;
Ap. t. 10:34;
Gal. 3:1–14, RK 2012;
Ap. t. 7:37;
Hepr. 10:28–31.

Uusi testamentti on Vanhan testamentin kyllästävä. Toisin sanoen Uuden testamentin innoitetut kirjoittajat lainasivat Vanhan testamentin innoitettuja kirjoittajia auktoriteetin lähteenään. Itse Jeesuskin sanoi: ”On kirjoitettu” (Matt. 4:4), ja hän tarkoitti sillä: ”On kirjoitettu Vanhassa testamentissa.” Hän sanoi myös, että ”kirjoitusten oli käytävä toteen” (Mark. 14:49), ja tälläkin hän tarkoitti Vanhan testamentin kirjoituksia. Kun Jeesus kohtasi kaksi opetuslasta Emmauksen tiellä, hän sen sijaan, että olisi suorittanut ihmeen osoittaakseen, kuka oli, ”selitti heille Mooseksesta ja kaikista profeetoista alkaen, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu” (Luuk. 24:27).

Joko käyttäen suoria Vanhan testamentin lainauksia ja suoria tai epäsuoria viittauksia siihen tai sen kertomuksiin ja profetioihin Uuden testamentin kirjoittajat käyttivät jatkuvasti Vanhaa testamenttia tukeakseen tai jopa oikeuttaakseen väitteitään.

Yksi kirjoista, jota usein lainattiin tai johon viitattiin, oli Viides Mooseksen kirja (Psalmien ja Jesajan kirjan ohessa). Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen evankeliumit, Apostolien teot, Roomalaiskirje, Galatalaiskirje, 1. ja 2. korinttilaiskirje, Heprealaiskirje ja pastoraalikirjeet sekä Ilmestyskirja kaikki palaaivat tekstissään Viidenteen Mooseksen kirjaan.

Tällä viikolla tutkimme muutamia noista kohdista ja katsomme, mitä ”nykyistä totuutta” me voimme niistä ammentaa.

Tämä tutkistelu on sapatiksi 18.12.2021

”ON KIRJOI- TETTU”

Lue Matt. 4:1-11. Miten Jeesus reagoi Paholaisen kiusauksiin erämaassa? Minkä tärkeän asian olimme hänen vastauksistaan?

Jeesus ei kiistellyt eikä väitellyt Paholaisen kanssa. Hän lainasi Raamattua, joka Jumalan sanana on ”elävä ja väkevä – terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka” (Hepr. 4:12). Kohdat, joita Jeesus lainasi, olivat Viidennestä Mooseksen kirjasta. On kiintoisaa, että Jeesus erämaassa ollessaan valitsi lainata tekstejä, jotka annettiin israelilaisille myös erämaassa.

Ensimmäisen kiusauksen kohdalla Jeesus viittasi kohtaan 5. Moos. 8:3. Mooses oli kerrannut Israelille, miten Herra oli pitänyt heistä huolta erämaassa ja miten siihen oli kuulunut myös manna. Erämaavaellus oli jalostava prosessi, jonka avulla Herra opetti heille hengellisiä läksyjä. Yksi niistä oli, ettei ”ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan kaikesta mitä Herra sanoo”. *Herra antoi teille fyysistä ruokaa, mutta hän antaa myös hengellistä ravintoa. Ette voi ottaa vain ensimmäistä ilman toista.* Jeesus käänsi puheen leivästä Viidenteen Mooseksen kirjaan, jonka avulla hän nuhteli Paholaista ja niitä epäilyksiä, joita tämä yritti kylvää Jeesuksen mieleen.

Toisen kiusauksen kohdalla Jeesus palaa kohtaan 5. Moos. 6:16, jossa Mooses muistutti kansaa heidän kapinastaan Massassa (2. Moos. 17:1-7) sanoen: ”Älkää koetelko Herran, Jumalanne, kärsivällisyyttä, niin kuin teitte Massassa[.]” Herra oli näyttänyt heille kerta toisensa jälkeen voimansa ja halukkuutensa huolehtia heistä; kuitenkin heti kun ongelmia ilmaantui, he huusivat: ”Eikö Herra olekaan meidän luonamme?” (2. Moos. 17:7.) Tätä kertomusta lainaten Jeesus nuhteli Paholaista Jumalan sanalla.

Kolmannessa kiusauksessa Paholainen yritti saada Kristusta kumartaen palvomaan häntä. Miten häpeämätön paljastus siitä, kuka hän todellisuudessa oli ja mitä halusi! Väitelyn sijaan Jeesus nuhteli Paholaista ja palasi takaisin Jumalan sanaan, Viidenteen Mooseksen kirjaan, jossa Herra varoitti kansaansa siitä, mitä tapahtuisi, jos he lankeaisivat palvomaan muita jumalia. ”Teidän tulee pelätä Herraa, Jumalaa, [ja] palvella häntä – – yksin – –.” (5. Moos. 6:13.)

Miten voimme oppia ammentamaan voimaa Jumalan sanasta heijastaaksemme Jeesuksen luonnetta?

KASVOJEN KOHOTTA- MINEN

Viidennen Mooseksen kirjan 10. luvussa Mooses kertoo Israelin historiaa ja käyttää sen kertomuksia kehottaakseen kansaa uskollisuuteen. Kehotuksen lomassa hän sanoi muutakin.

Lue 5. Moos. 10:17-19. Mikä tässä on keskeinen sanoma kansalle? Miksi sanoma on ajankohtainen seurakunnalle tänä päivänä?

Ilmaus "ei ole puolueellinen" tulee heprean kielen kielikuvasta, joka kirjaimellisesti kuuluisi "ei kohota kasvoja". Kielikuvan uskotaan syntyneen oikeudellisesta tilanteesta, jossa tuomari tai kuningas näkee syytetyn kasvat ja henkilön asemasta riippuen (tärkeä vai vähäpätöinen) hän päättää tuomiosta. Tämän Mooseksen kirjan kohdan perusteella voidaan päätellä, ettei Herra kohtele ihmisiä tällä tavoin, vaikka hänellä onkin valta ja voima. Hän on oikeudenmukainen jokaisesta kohtaan tämän asemasta riippumatta. Tämä totuus ilmeni Jeesuksen elämässä ja siinä, miten hän kohteli yhteiskunnan halveksituimpia.

Lue Ap. t. 10:34; Room. 2:11; Gal. 2:6; Ef. 6:9; Kol. 3:25 ja 1. Piet. 1:17. Miten jakeet rinnastuvat kohtaan 5. Moos. 10:17?

Tilanteet teksteissä ovat erilaisia (Efesolaiskirjeessä Paavali kehottaa isäntiä kohtelemaan orjiaan hyvin; Roomalaiskirjeessä hän puhuu siitä, miten pelastus ja tuomio tulevat yhtä lailla juutalaisille kuin kreikkalaisillekin). Kuitenkin kaikissa kohdissa viitataan Viidenteen Mooseksen kirjaan ja ajatukseen siitä, että Jumala "ei kohota kasvoja". Ja jos "Jumalien Jumala ja korkein Herra, suuri, väkevä ja pelottava" ei tee sitä, varmasti meidänkään ei pitäisi.

Erityisesti siinä, miten Paavali ilmaisee asian Roomalaiskirjeessä, näemme evankeliumin: Olemme kaikki samassa veneessä asemastamme riippumatta. Olemme kaikki langenneita olentoja, jotka tarvitsemme Jumalan pelastavaa armoa. Ja hyvä uutinen on se, että asemastamme riippumatta meille kaikille tarjotaan pelastusta Jeesuksessa Kristuksessa.

Kuinka usein sinä "kohotat kasvoja", kenties hyvin-kin hienovaraisesti? Miksi risti osoittaa meille, kuinka synnillinen tuollainen asenne on?

KIROTTUNA PUUSSA

Lue Gal. 3:1-14, RK 2012. Mitä meillekin ajankohtaista Paavali sanoo tässä ja miten hän hyödyntää jakeita 5. Moos. 27:26 ja 5. Moos. 21:22, 23 asiansa selkeyttämiseksi?

Valitettavasti kristillisissä piireissä on yleistä käyttää tätä kirjettä jonkinlaisena oikeutuksena sille, ettei lakia, kymmentä käskyä, tarvitse pitää. Todellisuudessa sitä käytetään syynä olla pitämättä neljättä käskyä, aivan kuin tuo yksi käsky verrattuna yhdeksään muuhun olisi jollakin lailla ilmaisu siitä lakihenkisyydestä, jota Paavali tässä käsitteli.

Paavali ei kuitenkaan puhunut lakia vastaan, eikä mikään tekstissä anna oikeutusta rikkoa sapattikäskyä. Avaintekstinä voidaan pitää Gal. 3:10, jossa Paavali kirjoittaa: "Ne taas, jotka luottavat lain noudattamiseen, ovat kirouksen alaisia." Sitteen hän lainaa 5. Moos. 27:26. Ongelma ei ole siinä, että joku olisi kuuliainen laille, vaan siinä, että hän luottaisi lain noudattamiseen itsessään, mikä on kaltaisillemme langenneille olennoille mahdotonta.

Paavalin ajatuksen ydin on, että me emme pelastu lain tekojen kautta vaan Kristuksen uhrikuoleman ansiosta, joka uskon kautta luetaan hyväksemme. Hän korostaa sitä, mitä Kristus on tehnyt puolestamme ristillä. Asiansa selventämiseksi hän viittaa kohtaan 5. Moos. 21:23. Jeesuksen tavoin Paavali sanoo "onhan kirjoitettu" vahvistaen näin Vanhan testamentin arvovallan. Paavali lainaa tekstiä, joka käsittelee kuolemanrangaistusta vaatimaan rikokseen syyllistyneen ja siitä teloitetun henkilön ripustamista puuhun, kenties pelotteeksi muille.

Paavali käyttää tätä symbolina Kristuksen sijaiskuolemasta: Kristus "tuli kiroukseksi meidän puolestamme" (Gal. 3:13, RK 2012) kohtaamalla lain kirouksen eli kuoleman, joka olisi ollut kaikkien ihmisten kohtalo, sillä kaikki ovat rikkoneet lakia. Evankeliumin hyvä uutinen on, että kirous, joka olisi kuulunut meille, tuli hänen päälleen ristillä, "jotta me uskon kautta saisimme luvatus Hengen" (Gal. 3:14, RK 2012).

Tai kuten Ellen G. White asian ilmaisee: "Kukaan muu kuin Kristus ei voinut lunastaa langennutta ihmistä lain kirouksesta ja palauttaa häntä sopusointuun taivaan kanssa. Kristus ottaisi kärsiäkseen synnin syyllisyyden ja häpeän - synnin, joka oli niin vastenmielistä pyhälle Jumalalle, että se erotti Isän Pojastaan." (1AO 45.)

SINUN KALTAISESI PROFEETTA

Kerta toisensa jälkeen Herra oli varoittanut Israelia seuraamasta ympärillä olevien kansojen tapoja. Heidän tuli sen sijaan olla todistajina noille kansoille (5. Moos. 4:6-8). 5. Moos. 18:9-14 Mooses jälleen varoittaa heitä niistä tavoista, jotka olivat "iljetys Herralle" (5. Moos. 18:12). Tässä samassa yhteydessä hän sanoo, että heidän tulee olla nuhteettomia Herran, heidän Jumalansa, edessä (5. Moos. 18:13, RK 2012/VKR).

Lue 5. Moos. 18:15-19. Mitä Mooses sanoo kansalle? Vertaa tekstiä kohtiin Ap. t. 3:22 ja Ap. t. 7:37. Miten Pietari ja Stefanos soveltavat 5. Moos. 18:18?

Siinain liittoon viitaten Mooses puhuu siitä, miten Israelin kansa saatuaan ilmoituksen laista halusi Mooseksen toimivan välittäjänä, esirukoilijana heidän ja Jumalan välillä (2. Moos. 20:18-21). Silloin Mooses lupaa heille kahdesti (5. Moos. 18:15, 18), että Herra nostattaa toisen Mooseksen kaltaisen profeetan, joka Mooseksen tavoin toimisi muun muassa esirukoilijana kansan ja Herran välillä.

Monta vuosisataa myöhemmin sekä Pietari että Stefanos lainaavat tätä tekstiä puhuessaan Jeesuksesta. Pietarille Jeesus oli täyttymys siihen, mitä Jumala oli luvannut "pyhien profeettojensa suulla" (Ap. t. 3:21) ja siksi johtajien tuli totella häntä ja hänen sanaansa. Pietari käytti tätä tekstiä, jonka juutalaiset tunsivat, ja sovelsi sitä suoraan Jeesukseen sillä ajatuksella, että heidän piti katua sitä, mitä he olivat tehneet hänelle (Ap. t. 3:19).

Ap. t. 7:37 Stefanos julistaessaan Jeesusta lainasi myös samaa tunnettua lupausta, ja hänkin sanoi sen viittaavan Jeesukseen. Hän sanoi, että Mooses omassa historiallisessa roolissaan juutalaisten johtajana oli ollut esikuva Jeesuksesta. Pietarin tavoin Stefanos pyrki osoittamaan ihmisille, että Jeesus oli profetioiden täyttymys ja että heidän tulisi kuunnella tätä. Saamiensa syytteiden mukaan Stefanos oli puhunut "herjaavia sanoja Mooseksesta ja Jumalasta" (Ap. t. 6:11), vaikka hän teki nimenomaan päinvastoin julistamalla Jeesusta Messiaana, mikä oli suora täyttymys sille, mitä Jumala oli luvannut Mooseksen kautta.

Miten nämä jakeet osoittavat meille, kuinka keskeinen asema Jeesuksella on koko Raamatussa ja miksi kaiken meidän raamatuntulkintamme tulee olla kristuskeskeistä?

ELÄVÄN JUMALAN KÄSISSÄ

Heprealaiskirje kaikessa syvyydessään oli monella tapaa yhtä pitkää kehotusta Jeesukseen uskoville juutalaisille. Tähän heitä kehoitettiin: *Pysykää uskollisina Herralle!*

Uskollisuuden tulisi kummuta rakkaudestamme Jumalaa kohtaan, siitä, kuka hän on ja millainen hänen luonteensa ja hyvytensä on. Tämähän tuli ilmi vahvimmillaan Kristuksen ristissä. Joskus tarvitsemme kuitenkin muistutuksen siitä, miten kauheat seuraukset luopumuksesta koituu. Jos emme hyväksy sitä, mitä Jeesus on tehnyt hyväksemme kantaessaan syntiemme rangaistuksen, meidän on kärsittävä rangaistus itse, ja se tarkoittaa itkua ja hammasten kiristystä (Matt. 22:13), jonka jälkeen seuraa ikuinen tuho.

Lue Hepr. 10:28-31. Mitä Paavali sanoo? Miten hänen sanansa soveltuvat meihin?

Kehottaessaan juutalaisuskovia pysymään uskollisina Paavali lainaa Viidettä Mooseksen kirjaa, joka oli varhaisempi juutalaisuskoville annettu kehoitus pysyä uskollisina Jumalalle. Paavali lainaa 5. Moos. 17:6 siitä, miten kenellekään ei voinut langettaa kuolemantuomiota, ellei ainakin kaksi ihmistä todistanut henkilöä vastaan.

Paavali viittasi tekstiin korostaakseen sitä, että jos uskotomuus saattoi johtaa kuolemaan vanhan liiton aikana, kuinka paljon "ankaramman rangaistuksen ansaitsekaan mielestänne se, joka polkee jalkoihinsa Jumalan Pojan, pitää epäpyhänä liiton verta, jolla hänet itsensä on pyhitetty, ja häpäisee armon Henkeä" (Hepr. 10:29). Toisin sanoen, teillä on enemmän valoa ja totuutta kuin heillä oli, ja te tiedätte Jumalan Pojan uhrista syntienne sovituksi; jos te lankeatte, teidän tuomionne tulee olemaan ankarampi kuin heidän.

Tukeakseen väitetään Paavali palaa Viidenteen Mooseksen kirjaan, tällä kertaa 5. Moos. 32:35 (VKR). Koska heille oli annettu niin paljon Kristuksessa ja heillä oli tieto kaikesta heille tarjotusta, Herra, joka sanoi: "Minun on kosto", on myös "tuomitseva kansansa" (Hepr. 10:30) heidän uskotomuudestaan. Olihan Herra tuominut heidän esi-isänsäkin, joilla ei ollut sitä, mitä näillä Uuden testamentin uskovilla oli eli täydempää ilmoitusta Jumalan rakkaudesta, joka paljastettiin ristissä. Perimmiltään Paavali sanoi: *teitä on nyt varoitettu.*

Mikä on ainoa toivomme tuomiolla? (Room. 8:1.)

KERTAUS

Lisäaineistoa: Kuten Vanha testamentti lainaa itseään (eli jotkut profeetoista lainaavat esimerkiksi ajatuksia jostakin Mooseksen viidestä kirjasta tai viittaavat niihin), samoin Uusi testamentti on täynnä suoria lainauksia Vanhasta testamentista tai viittauksia siihen. Eniten on lainattu Psalmeja, Jesajan kirjaa ja Viidettä Mooseksen kirjaa. Usein Uuden testamentin kirjoittajat lainasivat myös Septuagintaa (LXX), joka on ensimmäinen tunnettu Heprealaisen Raamatun kreikan-kielinen käännös. Raamatun viisi ensimmäistä kirjaa, jotka tunnetaan nimellä Toora tai Pentateukki, käännettiin kolmannella vuosisadalla eKr., ja loput Vanhasta testamentista toisella vuosisadalla eKr.

Voimme oppia paljon Raamatun tulkitsemisesta katsomalla, miten innoitetut Uuden testamentin kirjoittajat käyttivät Vanhaa testamenttia. Yksi ensimmäisistä asioista, joita huomaamme, on se, että toisin kuin monet tutkijat nykyään, Uuden testamentin kirjoittajat eivät koskaan kyseenalaistaneet Vanhan testamentin kirjojen aitoutta tai arvovaltaa. Mikään heidän kirjoituksissaan ei viitannut epäilyksiin Vanhan testamentin kertomusten historiallisesta paikkansapitävyydestä. He eivät epäilleet, olivatko Aadam ja Eeva, syntiinlankeemus, vedenpaisumus, Abrahamin kutsu jne. totta vai ei. ”Oppineisuus”, jossa kyseenalaistetaan nämä asiat, on vain ihmisten skeptisyyttä, eikä sellaisella tulisi olla sijaa sydämessämme eikä mielessämme.

Keskustelunaiheita:

1. Ottaen huomioon sen suuren valon määrän, jota olemme saaneet, mitä meidän tulisi oppia siitä suuresta vastuusta, joka meillä on olla uskollisia niille totuuksille, joita meille on annettu?

2. Lue uudestaan 5. Moos. 18:9-14. Millaisia nykyajan ilmeneismuotoja esiintyy näistä asioista, joita Herra pitää iljetyksinä? Miten voimme varmistaa, että pysymme niistä kaukana?

3. Miksi kaikista ihmisistä juuri kristittyjen, jotka ymmärtävät Kristuksen ristinkuoleman yleismaailmallisen merkityksen, ei tulisi koskaan ”kohottaa kasvoja” (ks. maanantain tutkistelusuus)? Miten voimme tunnistaa itsessämme taipumuksen tehdä niin? (Ja emmekö petä itseämme, jos kiellämme, ettei meillä ainakin jossain määrin ole tällaista taipumusta?) Miten risti ja sen pitäminen mielessämme voi parantaa meidät tällaisesta väärästä asenteesta?